

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiae Doctoris Canonici Ecclesiae
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temulentia
Malo, Eiusque Remediis, Variis Item Scitu Iucundissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. XV. De coactione ad potum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

circæ sibi quisque matutinis horis vini potum prorsus interdicit, sed sumpto nonnihil edulii, parcius diluaturque bibat. Paucissima enim natura manè exigit, tantumque foueri, paucillo alimento postulat, ne calor naturalis flaccescat. illorum itaque Exemplum imitari par est, qui cum post aliquot horas luculentum ignem excitare meditantur, elixandis assandisque carni-
 bus, prius nonnullo fomite, aridisque nutrimentis focum
 vestraunt, ne ignis penitus sopiatur, quò cum sit oportu-
 tum, iustum ignem, in coctura usum excitent. Sic cum exiguo fomente, ac velut succendiculo, ventriculus paulò antè incaluit, in prandio auidius cibum appetit, ac dilatatis venis, validius concoquit digeritq;.

Similitudo
 perelegas.

Possent plures huius argumenti Medicorum, violentorum aures vellicantium, atque ab hoc male bibendi vitio absterrentium, afferri sententiæ, ni breuitatis vbique ratio habenda foret. Contentus ergò hæc exequere, & tibi & mihi satisfactorus.

CAPVT XV.

De coactione ad potum.

Diligentes, monet sapiens Ecclesiasticus, in vino Eccles. 31, noli prouocare, id est, ad bibendum noli cogere. Multos enim exterminauit vinum. Et Prophe-
 ta: Væ qui potum dat amico, immittens fel inebrians.
 hoc est, qui amico potum præbet animo inebriandi, Geor. Piæ.
 ad id inducens eum fel enim, & plus quàm fel ipsi por-
 tigit. Est namq; vt p̄clarus quidam Author ait, latroci-
 nis Ebrietas, dum alter sub amicitie symbolo, alteri vitæ
 charissimam, cum anima, re supercælesti, surripit &
 latrocinium.

Habacuc.

Geor. Piæ.

succisuaræ

lectionum

Dialog. 3.

Ebrietas

latrocinium

*Comment.
in prover.
cap. 23.*

Prover. 23.

Isaie 5.

*Serm. 231.
de Temp.
Plusquam
vulnera-
tio, ad potū
coactio.*

enecat. Et S. Hieron. in illa verba Salomonis, ex lib. Prouerb. Cui vā, cuius patri vā? cui rixā? cui foueā? cui sine causa vulnera? cui suffusio oculorum? Nonne his qui morantur in vino, & student calicibus epotandis? Non vetat, inquit, vinum bibere ad necessitatem, sed morari ultra tempus & necessitatem in vino, & euacuandis alterutrum calicibus mutuo prouocare. Id enim & ipsi vitæ violentam iniuriam est inferre. Quare æternum vā illis minatur Dominus per Prophetam: Vā qui potentes estis ad bibendum, & viri fortes ad miscendam Ebrietatem, id est, ad cogendum alios, vt bibant ad Ebrietatem.

Quinetiam, si sancto Augustino credimus, minus est, amicum vulnerare, quàm inebriare. Eius hæc verba sunt: Cum enim Ebrietatis malum sit graue vitium, & Deo odibile, ita per vniuersum mundum à pluribus in consuetudinem missum est, vt ab illis, qui Dei præcepta cognoscere nolunt, iam nec putetur, nec credatur esse peccatum; in tantum, vt in conuiujs suis irrideant eos, qui minus bibere possunt, & per inimicam amicitiam adiurare homines non erubescunt, vt potum amplius accipiant, quàm oportet. Qui enim alterum cogit, vt se plus quàm opus est, bibendo inebriet, minus malum erit ei, si carnem eius vulneraret gladio, quàm animam eius per Ebrietatem necaret. Et ad finem paulò post subdit: Quicumque me audire contempserit, & ad bibendum pronus fuerit, vel in conuiuio suo alios adiurare, vel cogere voluerit, & pro se & pro illis in die iudicii reus erit.

Sed proh dolor, hæc à Germanis nostris, hoc exulcerato sæculo parui fiunt, ridentur, exploduntur, hæc ipsorum communis lex est conuiujs, & tunc

li, ἢ ἄνωθι, Aut bibe, aut abi. *Wilt nicht sauffen /
 must enlauffen.* Imò & apud quosdam ea multò in-
 civilior & inurbanior viget consuetudo, vt bibere
 recusanti dicant, aut bibe, aut hunc cyathum capitì
 tuo illidam. Quod & Empedocli quondam conti-
 gisse, refert Diogenes Laërtius, hisce verbis, *At no-*
stri Mnamones has quoq; leges magis Scythicas præscri-
bunt. Aut bibe, inquit, aut hunc cantharum, quantus
est, in caput impingam tuum. Dicterium hoc tam indignè
tulit Empedocles, vt postridiè coacto concilio, & inui-
tatorem, & symposiarcham, reos egerit, dammandos-
que curauerit. Sed quinam illi Mnamones? Plutar-
chus eos ita describit: Dores in Sicilia ἐπισάθμοι, hoc est,
conuiuiorum, seu mensarum præfectos, Mnamo-
nes appellant, quos Latini, teste Nonio, vocant Modipe-
ratores, quod bibendi modum imperent. Eorum vicem,
sed detestante excessu, in conuiujs nostris obeunt, qui
subindè vrgent atque instant, vt à poculorum tergiuer-
satoribus, affatim bibatur. Et hæc eorum quæ Panyasi-
dis Græci Poëtæ, perpetua est iugis concio:

*In vita
 Empede-
 cli.*

*Mnamo-
 mes qui?
 Lib. 1. sym-
 posiacorū.*

*Apud Sto-
 bæum ser.
 18. de incō-
 tinentia.*

*Egregia
 de eximio
 potatore
 existima-
 tio.*

*Agedum hospes quin bibis? hoc etiam virtutis est,
 Si quis virorum conuiuio plures calices exsiccauerit
 Rectè sciteque; aliumq; simul prouocauerit.
 Tam inter Epulas, fortis vir esse potest, quàm qui in
 bello
 Pugnas sequitur luctuosas, in quibus pauci
 Animosi sunt, ac Martem impetuosum excipiunt.
 Huic ego illum æquali laude contulerim, qui epulis
 Asidens, gaudet, aliumq; pariter cætum incitat.
 Non enim viuere illum mortalem iudico, neq; agere
 Vitã hominum, quàm ærumnosorum, quicumq; à vino
 Animum abstinens, potionem aliam stultus hauserit.*

Etenim vini non minor, quàm ignis mortalib. est vitium,
Quapropter decet te inter pocula læto animo merum ac-
ceptantem,

Potare strenuè; non cibo malè affectum instar vulturis,
Sedere pleno ventre, oblitum gaudia.

Hæc ab insano hominis capite profecta non mi-
itidem ab insano ac turbato cerebro approbata cre-
diderim. Sophoclis potius arridet, verum non mi-
nus, quàm doctissimum verbum, à Lipio citatum

Polioreti-
con lib. 5.
Dialog. 10.

Ὡς ἄρα τὸ πρὸς βίῳ πικρῶν,
Ἰσοῦ καὶ οὐδέ πικρῶν ἔστι δ' ἴσῳ βίῳ.

Ebere per violentiam

Par est huic, sitire per violentiam.

Lib. de He- In quem abusum impulsione ad bibendū grauissi-
lia & ieiun- mē succenset & inuehitur D. Ambrosius: Quis tam
710, ca. 17- miscuit furoris poculum? Quis tantum infudit mentis
venenū? periclitatur homo, vltum esse de corpore, & ipse
sibi reus est insanie voluntarie, corruptelæ spontaneæ.
tamen nec vos excusamini, qui vocatis, vt amicos, & re-
mittitis, vt inimicos. Quātō melius in terrā tua vinū su-
disses? Quid te delectant damna sine gratia? Rogas ad in-
cunditatē, cogis ad mortē: inuitas ad prandiu, efferre vlti-
ad sepulchru; cibos promittis, tormēta irrogas. Vna pre-
tendis, venena suffundis: Omne n. quidquid nocet, venenū
est; & hoc quod intrudis ei, venenū vini, tollit sensum
exurit viscera, somnū infestat, caput vexat. Nō minor
vehemētia eosdē Modiperatores, atq; poculorū qua-
si exactores, pstringit S. Augustin. illud vero quod est
quod ipsi infelices Ebriosi, quando se nimio vino ingre-
gitāt, rident, & vituperāt eos, qui rationabiliter hoc ta-
tūm, quod sufficit bibere volunt, dicentes eis: Erubescite
& verecundia sit vobis, quare nō potestis bibere, quāto

Serm. 232.
de Temp.

nos? Dicunt enim, eos non esse viros. Et videte miseriam
 ebriosorum; se dicunt esse viros, qui in Ebrietatis cloaca
 iacent, & illos non dicunt esse viros, qui honestè ac so-
 briè stant. Iacent prostrati, & viri sunt, stant erecti, &
 viri non sunt. Victor Ebrietatis vituperatur; & victus
 Ebrietate laudatur. Irridetur sobrius, qui se & alios po-
 test regere; & non irridetur, imò non plangitur Ebrío-
 sus, qui nec se, nec alios potest agnoscere. Et sub finem
 eiusdem sermonis sic ait: Ad extremum, qui amico
 suo nimium propinat, in anima efficitur inimicus, corpus
 quoq; eius debilitare, & animã probatur occidere. Me-
 lius erat, vt illud, quod vna die plus eum bibere coëgit,
 quam expedit, per duos aut tres dies ipsum amicũ ad cõ-
 muniũ reuocaret suum, & vnde vna die, nimium prabi-
 bendo debilitauerat, ipsum aliis diebus sufficiente potu
 reficeret, nec potum ille perderet, nec amicum deciperet.
 Aut certè, quod est melius, quidquid nimio potu perditũ
 erat gula, pauperibus daretur in Eleemosynam, vt & ca-
 rorabiliter bibendo reficeretur, vt per misericordi-
 am pauperum animæ redemptio pararetur.

Grauisimũ tamen peccatum fit, ista potus nimii
 coactio, teste D. Antonino sic docētis: Si fuit quis cau-
 sa inebriationis alterius, aduertēter inducendo ad nimium
 potum, peccauit mortaliter: quia graue ipsi in anima vul-
 nus inflixisse dignoscitur. Et Angel. de Clauasio: Qui
 procurat, vt quis inebriatur, cõmuniter peccat mortali-
 ter, siue sequatur Ebrietas, siue nõ sequatur, siue sit pecca-
 tum mortale in eo qui inebriatur, siue nõ sit: quia consentit
 in damnũ notabile proximi. Ita nunc tamen reatus iste
 flocci fit, ita contemnitur, vt amicum illiberaliter
 habuisse vulgò censeatur, qui sobrium è conuiuio
 dimiserit. Quo, quid ad obscurandam hominum
 digni-

2. part.
 sum. tit. 6.
 cap. 1.
 Inducere
 aut cogere
 ad nimium
 potum quale
 peccatum.
 In summa
 Angelica
 verbo E-
 brietas.

dignitatem cædius, vel ab ipso humani generis iniurato inimico Dæmone, excogitari queat, non video. Equum tuum, vbi satis biberit, ad bibendum ulterius non propellis, & hominem ita vrges? ita stimulas? ita importunè cogis? Equum sæpè, præsertim vbi incaluerit, nimium bibere non permittis, ac ne potus ei obsit, fræno coërces & retrahis; amicū verò tuum, abundantiam iam mero exinanitis plurimis poculis æstuantem, vltèrius vt bibat, inducis? quam bestię non inferres iniuriam, hanc homini, & amico quidem irrogas? Et maior tibi, ac potior, & antiquior cura erit de equi sanitate, quàm de amici vita & incolumitate. O stolidam atque inuersam benevolentiam, imò bestialem potius malevolentiam, homini, amicitia ac necessitudinis vinculo tibi familiariter obstricto, denegare, quod equo tuo beneficium vltro impendis. Quod quantum infamiae dedecus trahat secum, Spartanus quidam apud Plutarchum, acutè subindicauit. Is enim cum inaudisset, in quadam Græcię ciuitate, homines ad potum cogi. *Atqui verò, inquiebat, nunquid hic etiam coguntur ad cibum?* Rei notans indignitatem. Nec enim minus turpe est, absque sitis hominem ad bibendum, quàm saturos ad manducandum vrgere.

Coactione potus, magna amico fit iniuria.

Plutarch. in Laconibus.

Fraudes ac doli vrgentium ad nimium potum.

Quin etiam infinite fraudes ac techne struuntur vt amicus inebrietur. Vel enim forti^o ei vinum, vel vberius infunditur, vel poculorū capaciorum furtiua suppositione atq; intrusione, circumuenitur, vel alii ad strenuè præbibendum incitantur. Subinde quoque, si à duobus grandis aliquis Cyathus sit propinatus, reciprocant eum, atque reducant in eodem, à quibus ante epotus fuit, nisi in propinatione, coniunctim atque indiuisim fuerit exhibitus. Et quid plurib^o huiusmodi potatoriis stratagematibus eun-

numerandis laboro? Veteribus noua, & nouis noua
 quotidie succrescunt. Tandem verò, cum omnis ad
 potum coactio execranda sit, tùm illa in primis, qua
 discessuri à se inuicem, peregregq; profecturi, sese in-
 ebriant ad summam vsq; gulam. Vel enim diligis a-
 micum discedentem, tu qui domi manes: vel hostili-
 ter exosum habes. Diligis? Cur non eius incolumi-
 tatem sartam tectam velis? Nam si Ebrium à te di-
 mittas, quàm facile vel equo defluens, si nō collum,
 saltem crus aut brachium frangat? Quàm facile, si
 pedester incedat, aut curru vehatur, aut à frigore,
 aut à nimio solis aestu, grauissimum aliquod disci-
 men incurret? Odisti eum? Cur proditoris instar lu-
 dx, mel in ore, fel in corde, osculum in lingua, ne-
 cem in sinu gestans, amoris ei signum propinas?

Abfit vt oderim, inquis, hac ipsa poculorum fre-
 quentia meum amorem ei contestari volo. Amo-
 rem spiras? cum vt sentiat, liberum permittite, tan-
 tum bibat, quantum lubet, & tu vinum non prodi-
 ges, & ipse magnis vitę periculis immunis erit; hæc
 verò erit amicitia, hinc veræ beneuolentiæ & hu-
 manitatis officia elucescunt.

Demùm illud insigne Diaboli est inuentum, cum
 induci quis non potest vt amplius bibat, modum e-
 gressus, benedictionis S. Ioannis prætextu, abituros
 peregrè, vino vltèrius onerare. Ausim dicere illos
 non benedictionem sed maledictionem S. Ioannis
 bibere, qui in contemptum Ecclesię, quæ in honore
 Dei præsertim, ac Diui eius Apostoli, quibusdam cer-
 tis precationibus, contra Magicas cantiones, vinũ
 benedicit, ad inebriandum alium vsurpat, Repre-
 hensum tamen hîc id minimè, si fiat cū Dei honore
 saluo à Sobriis, qui inuicem sibi valedi-
 cant, peregrè profecturi.

¶

T 5 CA-

*Valedictio
 ria pocula.*